

Oikeusministeriö (oikeusministerio@om.fi)
Jyrki Jauhiainen (jyrki.jauhiainen@om.fi)

LAUSUNTO

1 (3)

21.1.2013

EK-2013-20

KOMISSION DIREKTIIVIEHDOTUS LISTAYHTIÖIDEN HALLITUSTEN SUKUPUOLIKIINTIÖISTÄ

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksiä komission ehdotuksesta direktiiviksi julkisesti noteerattujen yhtiöiden toimivaan johtoon kuulumattomien johtokunnan jäsenten sukupuolijakauman tasoittamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä (ns. listayhtiöiden hallitusten sukupuolikiintiödirektiivi) sekä sitä koskevasta u-kirjelmäluonnoksesta.

Direktiiviehdotusta ei tarvita, itsesääntely on toiminut hyvin

EK vastustaa direktiiviehdotusta eikä näe perustelluksi valtioneuvoston myönteistä suhtautumista ehdotukseen. Ehdotus ei ole yhteensovitettävissä suomalaisen lainsäädännön eikä hallitusten jäsenten nykyisten valintakäytäntöjen kanssa. U-kirjelmässä ei ole riittävästi kuvattu näitä ristiriitoja eikä analysoitu niitä ongelmia, joita direktiivi voisi suomalaisille yrityksille aiheuttaa.

Suomessa on EU-maista eniten naisia pörssiyritysten hallituksissa. Naisten osuus on kasvanut nopeasti itsesääntelyn keinoin: naisten määrä suomalaisten pörssiyritysten hallituksissa on yli kolminkertaistunut kymmenessä vuodessa. Tähän on vaikuttanut olennaisesti Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suositus 9, joka koskee molempien sukupuolten edustusta hallituksissa. Listayhtiöiden hallinnointikoodi on ollut tehokas tapa vaikuttaa naisten osuuden lisääntymiseen hallituksissa eikä Suomessa näin ollen ole tarvetta sitovalle kiintiösääntelylle.

Kiintiösääntely on muutenkin aivan liian jäykkä tapa vaikuttaa yritysten hallitusvalintoihin. Hallitusten sukupuolitasapainoa edistetään parhaiten itsesääntelyllä sekä yritysten omin, tavoitteellisin toimenpitein, joilla voidaan muun muassa kannustaa naisia hakeutumaan eri aloille sekä tuetaan naisten urakehitystä.

Kiintiöt lisääisivät hallinnollista taakkaa ja saattaisivat muodostaa listautumisesteen

Komission ehdotuksen mukainen raportointi- ja julkistamisvelvollisuus ovat uusia tiedonantovelvollisuuksia ja lisäävät pörssiyritysten hallinnollista taakkaa. On myös erittäin todennäköistä, että pörssiyrityksiä koskeva lisäsääntely muodostaa osaltaan listautumisesteen, koska se

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Anu Sajavaara, Piia Vuoti

21.1.2013

EK-2013-20

vähentää yhtiöiden halukkuutta hakeutua pörssilistalle. Jo nyt vaarana on pörssiyritysten määrän vähentyminen.

Ehdotukseen sisältyy useita sellaisia käytäntöjä, jotka eivät ole yhteensovitettavissa suomalaisissa pörssiyrityksissä noudatettujen käytäntöjen kanssa (esim. Pohjoismaissa yleisesti käytössä olevien nimitysvaliokuntien ja -toimikuntien rooli). Ehdotettu julkinen ehdokasajattelu voisi myös vaarantaa liikesalaisuuksien säilymisen suhteessa kilpailijoihin ja rajoittaa yrityksen tulevia strategisia valintoja.

Kiintiöt ovat myös juridisesti ongelmallisia, koska niillä puututaan osakkeenomistajien keskeiseen oikeuteen valita yrityksen hallitukseen päteviksi ja sopiviksi katsomansa henkilöt.

Kiintiöt eivät edistä sukupuolten tasa-arvoa

Ehdotuksen taustalla on komission huoli siitä, ettei naisten edustus elinkeinoelämän johtotehtävissä ole kasvanut toivotulla tavalla. Komission ehdotuksen perusteluissa ei kuitenkaan arvioida millään tavalla niitä syitä, miksi naisia on niin vähän liiketoimintajohtossa tai toimitusjohtajina. Ehdotuksella ei puututa millään tavalla työmarkkinoiden ongelmiin tai työtehtävien ja alojen sukupuolittumiseen (segregaatio). Siinä ei ole myöskään mitenkään huomioitu sitä, että monista EU-maista puuttuu infrastruktuuri (esim. lastenhoitojärjestelyt), joka on edellytyksenä naisten ja miesten yhtäläisille mahdollisuuksille osallistua työelämään.

Komission ehdotuksessa ei ole huomioitu sitä, että hallitustehtäviin kasvetaan yleensä liiketoimintavastuun ja operatiivisten tehtävien hoitamisen myötä. Komissio perustaakin ehdotuksensa sille toiveajattelulle, että hallitusten tasaisempi sukupuolijakauma toimisi roolimallina laajemminkin yhteiskunnassa ja lisäisi naisten osuutta muissakin elinkeinoelämän johtotehtävissä. Tämän ajattelun tueksi komissio ei esitä kokemuseräistä näyttöä. Ehdotuksella ei ratkaista työmarkkinoiden tasa-arvo-ongelmia vaan se saattaa jopa heikentää naisten halua hakeutua liiketoimintajohtoon ja operatiivisiin tehtäviin.

EU:n jäsenvaltiossa tarvitaan erilaisia toimenpiteitä, ei yhtenäistä sääntelyä

Komissio katsoo, että yhtenäinen sääntely EU-tasolla tasoittaisi jäsenvaltioiden eroja ja edistäisi sisämarkkinoiden toimintaa. U-kirjeessä todetaan, että EU-sääntely, jossa periaatteet olisivat yhtenäiset koko Euroopassa, olisi Suomen kannalta parempi kuin puhtaasti kansallinen sääntely. EK ei tue tätä näkemystä.

Parhaisiin tuloksiin päästään pohtimalla kussakin jäsenvaltiossa niitä keinoja, joilla ala- ja yritysmaat, hyvinkin erilaiset tilanteet voidaan ottaa huomioon. Monissa maissa onkin ryhdytty oma-aloitteisesti aktiivisiin toimiin eikä EU:n laajuista direktiivisääntelyä pidetä toimivana ratkaisuna. Erityisesti on huomattava, että muut Pohjoismaat, joissa naisten osuus pörssiyrityksien hallituksissa on EU-maiden kärkeä, vastus-

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Anu Sajavaara, Piia Vuoti

21.1.2013

EK-2013-20

tavat jyrkästi ehdotusta. Esimerkiksi Tanskassa on luotu viime vuonna yritysten oman tilanteen huomioiva malli, jolla pyritään edistämään naisten osuuden kasvamista yritysten hallituksissa. Malliin ovat sitoutuneet kaikki merkittävät yhteiskunnalliset toimijat.

Jäykkä ja kaavamainen EU-sääntely ei ole yhteen sovitettavissa esimerkiksi Pohjoismaissa tehokkaaksi havaitun itsesääntelyn kanssa.

Myöskään käytännön kokemukset eri maista eivät puolla kiintiöiden käyttöönottoa. Norjassa on ollut vuodesta 2004 voimassa kiintiölainsäädäntö. Naisten osuus yrityksen hallituksissa on noussut kiintiöiden myötä 40 %:iin, mutta naisten osuus muissa johtotehtävissä ei ole juurikaan lisääntynyt. Naispuolisten toimitusjohtajien määrä on vain hieman yli 3 % ja muissa yritysten johtotehtävissä naisia toimii vain 8 %. Kiintiösääntely on myös johtanut siihen, että monet norjalaisyrietykset ovat muuttaneet yhtiömuotoaan tai vetäytyneet pörssilistalta.

Ehdotettu sanktiojärjestelmä on kestämaton

EK pitää käytännössä mahdottomana sanktiojärjestelmään liittyviä ehdotuksia. Ehdotetussa muodossa sanktiosäännökset voisivat johtaa siihen, että hallitusvalinnat voitaisiin mitätöidä tuomioistuimen päätöksellä. U-kirjeessä ei ole avattu millään tavalla sitä, mitä tämä käytännössä tarkoittaisi ja minkälaisiin tilanteisiin se johtaisi. Nykyisessä muodossaan seuraamusjärjestelmä tarkoittaisi sitä, että yhtiön toiminta vaikeutuisi olennaisesti, jos hallitusvalinnat voitaisiin jälkikäteen riitauttaa tuomioistuimessa.

Kyseenalainen oikeusperusta

Ehdotuksen oikeusperusta on tasa-arvon edistämisessä. Oikeusperustan soveltuvuus on erittäin kyseenalaista. Hallituksen jäseniä ei palkata työsuhteeseen vaan kyseessä on pätevyyteen, osaamiseen ja soveltuvuuteen perustuva luottamustoimi.

Jos oikeusperustaa kuitenkin pidetään perusteltuna, EK katsoo, että esitys on joka tapauksessa toissijaisuusperiaatteen vastainen. Joukko EU-maiden kansallisia parlamenteja on antanut lausunnon, joiden mukaan ehdotus on subsidiariteettiperiaatteen vastainen.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto
Lainsäädäntö ja hallinto

Hannu Rautiainen
Johtaja